

ŞOLOHOV’UN “VE DURGUN AKARDI DON” ADLI ESERİNDE KADIN, AHLÂK, DİN VE SAVAŞ TEMASI

Beyhan ASMA*
Sevil ÇETİR**

Özet

Mihail Aleksandroviç Şolohov, 20. yüzyıl Rusya’sının en çalkantılı döneminde dünyaya gelen, en acı manzaraları tecrübe eden ve iki karşıt görüşün ortasında nesnelliğini koruyan bir yazardır. Şolohov’un eserlerini okurken okur aşk, acı, tutku, ihanet, özlem ve çalkantılarla dolu bir ruh hali içinde tarih sayfalarında geziyor gibidir. Eserlerinde zengin, fakir, aristokrat, köylü, kadın, erkek, yaşlı, genç, Bolşevik, Menşevik gibi her tabakadan insanla süslenen bir anlatımla karşılaşmaktadır. “Toplumcu gerçekçilik” akımına bağlı olarak eserleri, gün yüzüne çıkarılmamış gerçeklerin temasıyla örülmüştür. Rejimler arası geçiş sürecinde eski ve yeni rejim arası farklılıklar, yönetim, savaş, kadın, bozkıra bağlılık, ahlak, din ve aile yapısı onun konu yelpazesinin temelini oluşturmaktadır. Kazak olmanın geleneğini ve sesini taşıırken, bir *Sovyet* olmaktan da uzak olmayan Nobel Edebiyat ödüllü yazar olaylarda zaman ve bu zamanın getirdiği şartları ustalıkla değerlendirebilmektedir. Bu yazara, yazdıklarının sadece Rusya sınırları içinde değil, aynı zaman da Dünya çapında yankı uyandırması olanağını sağlamaktadır. Tarihle yoğrulmuş sayfalarda, Kazak halkının gelenek ve görenekleri, yaşamı, yaşama bakışları ve tarihi dönemde etkin faaliyetleri farklı açılardan irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şolohov, kadın, ahlak, savaş, din, tarih, Kazaklar.

* Doç.Dr., Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, beyas@erciyes.edu.tr.

** Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, scetir@yahoo.com.

Sholokhov's Novel "And Quiet Flows The Don" Woman Moral Religion And War Theme

Abstract

Mihail Aleksandroviç Sholokhov is a writer, who was born in the most turbulent period of 20th century Russia, lived in the most painful scenes, remained between the two opposing opinions, but had accepted the impartiality in his basic works. While reading the Works of Sholokhov, widely narrated trips in the pages of history we come across with love, pain, passion, betrayal, devotion, longing, family structure, the tragic scenes of domestic, generation conflicts, instability and deep moods. People from all classes had their place in Sholokhov's works- rich and poor, aristocrats, peasants, women, men, old, young, Bolshevik, Menshevik, etc... Depending on Socialist realizm movement, Sholokhov always gave place the truth that were hidden and also were feared to say. In the transation period of the regimes, without any fear, he sometimes processed missing aspects of the old regime, and sometimes processed the errors and incorrect applications of the new regime. Sholokhov was seen worthy for Nobel Prize for Literature. As carrying the tradition and the volume of being a Cossack, he was not far from being a *Soviet* either. He dealt with the events in terms of time and conditions. For that reason his works have an important role not only in the borders of Russia, but also worldwide. In pages that are full of history, traditions and customs of Don Cossacks and their view of life, asset activities of historical crossroads are fully explicated in different ways.

Key Words: Sholohov, woman, moral, war, religion, history, Kazakh.

1.Giriş

Sovyet edebiyatının bir epopesi¹ olan "Durgun Don" romanı, Mihail Şolohov'un geniş bir tarih sürecini kapsayan dört ciltlik ilk büyük romanıdır. Yazar bu romanıyla 1965'te Nobel Edebiyat Ödülü'nü alır. 1935 yılında İvan Derjinski tarafından sergilenen operada yer alan roman, 1931 yılında İvan Pravov ve Olga Preobrazhenskaya tarafından, 1957 yılında Sergei Gerasimov ve 2006 yılında Sergei Bondarchuk yönetmenliğinde olmak üzere üç kez ekrana uyarlanır. Son olarak Rus televizyonlarında 2006 yılında yedi bölümlük mini dizi olarak

¹ Epope: Önemli tarihsel olayların hikâyesidir.

gösterilir ve dünya çapında piyasaya sürülür.² Ana figürü Kazak asıllı Gregor Melekof olan eser, I. Dünya Savaşı'nın hemen öncesindeki gençlik döneminden başlar ve kahramanın bütün yaşamını ve o günün koşullarını vererek sona erer. Yazarın yaşamını ve günün koşullarını bütün yalınlığıyla vermesi bu eseri bir başyapıt yapar. Bu başyapıt, I. Dünya Savaşı'ndaki Rus Devrimi'ni ve o dönemki toplumun sosyal ve politik duruşunu tarafsızca ve gerçek anlamıyla okura yansıtmaktadır.

2. Dünya'da “Ve Durgun Akardı Don”Romanı

Takma adı Henry Stevens olan Stephan Garry tarafından “Durgun Don” (Tihiy Don)'un Rusçadan İngilizceye yapılan çevirisinin birinci ve ikinci kitapları ilk kez 1934'de “And Quiet Flows the Don”, üçüncü ve dördüncü kitaplardan oluşan son bölümü de 1940'da “The Don Flows Home to the Sea” adı altında yayınlanmıştır. Eserin şairane yapısına uygun olarak gerçek çevirisi “Durgun Don” olan eser “Ve Durgun Akardı Don” adı ile benimsenir. O dönemde, Sovyet edebiyatının yabancıları olan ve romanın konusu hakkında hiçbir bilgiye sahip olmayan İngiliz okurlarına hem Don'un bir nehir olduğunu flows (akar) sözcüğünü ekleyerek açıklamak amacıyla, hem de “Sakin Don”, “Sessiz Don” ya da “Durgun Don” gibi kısa bir adın ilginç gelmeyebileceği düşüncesiyle İngiliz çevirmen, çevirisinin ilk bölümüne, romanın şiirsel yapısına uygun bulduğu “Don Nehri Sakin Akar”, ikinci bölümüne de “Don Nehri Vatanı Olan Denize Akar” adını vermek gereğini duymuştur. Türkiye'de de “Ve Durgun Akar Don” diye çevrilmiştir. Fakat orijinal adı “Durgun Don”dur. Türkçe olarak 1965-1966 yılları arasında basılmıştır.³

² <http://www.quietflowstheDon.com/>, (E.T. Mart 2010).

³ http://tr.wikipedia.org/wiki/Ve_Durgun_Akard%C4%B1_Don, (E.T. Kasım 2008).

3. Sovyet Yönetimi ve Şolohov

Mihail Şolohov'un romana başlamasının önemli bir sebebi General Kornilov⁴ ile karşılaşmasıdır. Ancak Birinci Dünya Savaşı ve savaş dönemi de etkili olmuştur. Şolohov, bilgilerin büyük bir çoğunluğunu Karlampiem Yermakov adında bir generalden aldığı hakkında görüşler vardır. Bu da eserine Gregor Melekof tip olarak yansımıştır. İlk üç cildini 1926-1927 yılları arasında kısa bir dönemde yazan yazar, üçüncü ciltte sansür ile karşılaşır. Şolohov'u başarı listesinin tepelerine taşıyan "Ve Durgun Akardı Don", Don Nehri vadisinin ormanlık tepelerinde, öfkeli ve zâlim bir Kazak genci olan Gregor'un komşusunun karısı olan Aksinya ile yasak ilişkisi ve evliliğine bağlı masum karısı arasında geçirdiği gelgitler fon olarak kullanılmıştır. Köy yaşamının renkli ve bozulmamış değerlerinin derin bir şekilde işlendiği, I. Dünya Savaşı ve Bolşevik Devrimi'nin karmaşası, aşkın bir heyecandan çok trajediye döndüğü bir başyapıttır. Eski dönemin çürüttüğü insan toplulukları ve yeni düzen tarafından sistemin kabulünde bir kobay gibi kullanılan Kazak topluluklarının trajedisi, bazı çevreler tarafından açıkça tehlike olarak görülür. Sovyet romanının yeni biçimlenmekte olduğu günlerde "Ve Durgun Akardı Don" "un ilk cildinin nasıl karşılandığını eski kuşaktan olanlar bugün de hatırlar. Yazar henüz yirmi üç yaşında umulmadık başarılar kazanmış, yeni bir destan yazarı olarak ortaya çıkmıştır. Devrim ve İç Savaş destanının ikinci ve üçüncü ciltlerinden sonra "Uyandırılmış Toprak"ın birinci cildi ortaya çıkar. Yazarın ufkunun ne kadar geniş olduğu ispat edilmiş olur. Çünkü henüz "Ve Durgun Akardı Don" eserini bitirmemiştir. Konular farklı olmasına rağmen, güncel olayların hızlı akışını da korumuştur. Yıllardır aklını kurcalayan İç Savaş yerini tarımın kolektifleştirilme mücadelesini bırakır. Yaşam ile sürekli teması sayesinde yeniden başarılı olur. Şolohov, özellikle Kazakları en ince noktaya kadar tanır. Konstantin Fedin, Şolohov'un başarısının bir diğer nedeni olarak da, Şolohov 'un üstün şiirsel betimleme gücüne de değinmiştir. Bu özelliği de

⁴ Lavr Georgiyeviç Kornilov (1870–1918) I. Dünya Savaşı ve devamında başlayan Rus İç Savaşında Rus ordu komutanı general. Tarihte en çok Kornilov Olayı olarak bilinen ve Ağustos-Eylül 1917 tarihinde yaptığı başarısız darbe girişimiyle hatırlanır. Girişim Aleksandr Kerenski'nin Geçici Hükümetini güçlendirmek amacıyla yapılırsa da, sonunda Bolşevikler sayesinde başarısız olacak ve Kornilov, Kerenski tarafından tutuklanacaktır. Bu olay Ekim Devrimi'ne giden yolda Bolşeviklerin elini güçlendiren bir öneme sahiptir.

doğaya olan aşkından dolayı kazandığı bir yetenektir. Cesaret, Şolohov’ un varlığının ayrılmaz bir parçası olarak gösterilmiştir. Her zaman doğruları söyleyen, çelişkileri yansıtan Şolohov, geçmiş ve geleceğin mücadelesini anlattığından edebiyattan Lev Tolstoy’un yeni asır varisi olarak görülür. “Yaşamın acısını, kederini, olanca acılığına rağmen, mutluluğu hedefleyen irade gücüyle ve mutluluğa erişmenin sevinciyle aşar. Sergilediği trajediyi bütün derinliği ile kavramakla beraber, eserin sonunda yine ışığa çıkarız.”⁵

4. “Ve Durgun Akardı Don” Romanı

Mihail Aleksandroviç Şolohov’un bu başyapıt olan eserini daha iyi anlamak ve anlatabilmek amacıyla ciltleri tek tek ele almak istedik. Tarihle bütünleşen bu yapıtta tarihin gelişim süreci ve etkisi açıkça görünmektedir.

Birinci ciltte, 1905 ve 1917 devrimleri sonrası ülkede uyanan Bolşevik düşüncesinin ilk ışıkları yanar. Sıradan yaşamıyla her şeyden habersiz olan, deyim yerindeyse güdülen halk, uyanışa geçer. Derin insan tahlilleri ile zenginleştirilen portreler bize ayrı ayrı dünyaları incelememizde yardımcı olur. Geleneksel yaşayış tarzı, toplumda kadının yeri, toplumda insanın yeri, savaş öncesi insan ve devrimle beraber insan temalarını yakından inceleme şansı buluruz. Bu eser, özellikle “Don” bölgesindeki Kazakların bir destanıdır. Savaş, İç Savaş ve devrimin bölgeye yansımaları sade bir dille anlatılmıştır. Tatarsk Köyü her yönüyle Don Nehri⁶’ne bağlı olan bir Kazak köyüdür. Melekoflar da bu köyde kendi hâlinde yaşayan, yaşamları gelenek ve inançlarla sarılı, kendi dünyasında sürüp giden sıradan çiftçilerdir. Kanlarında Türk kanı vardır. Kazak Prokoffey Melekof, Türk Savaşı’ndan yanında bir Türk kadın olan Mavra ile döner. Mavra, köyde kabul görmez. Dedikodunun kol gezdiği sokaklarda güzelliği kıskanılır. Hamile iken taşlanır. Aldığı ölümcül darbeler yüzünden ölmeden önce bir erkek çocuk dünyaya getirir. Annesinden sonra ismi hep Türk suratlı Pantaleymon olarak kalır. Şahin burunlu, yırtıcı, yakışıklı Kazak ailesi Melekoflar için köyde “Türkler” denmeye başlar. Yaşlandıkça kamburu çıkan Pantaleymon Prokofyeviç, gençliğinde, resmi bir geçitte atıyla engel aşarken

⁵ Mustafa Çetin; Rus ve Sovyet Edebiyatına Genel Bakış. Bkz.

⁶ Doğu Avrupa’da bulunan nehir İvan Gölü’nden doğar ve Azak Denizi’ne dökülür. Uzunluğu 1967 km’dir. Eski Türkçede nehrin ismi ‘Tın’ yani ‘saçma’ anlamına gelmektedir. Don Nehri’ne adını, 17. yüzyılda buraya gelip verimli topraklara yerleşen Don Kazakları vermiştir

düştüğünden bir ayağını kırmıştır. Bu sakatlığını Çar hizmetinde yaptığı kahramanlık göstergesi olarak nitelendirir ve kendisiyle gururlanır. Sol kulağında küpe ile dolaşır. Saçı sakalı parlak kuzguni rengindedir. Bu nitelikleme ile Pantaleymon'un sinirlendiğinde nasıl asabi bir ruh hâli aldığına bir ipucudur. Kanlı canlı karısı, İlyinişka, erken yaşlanmışır. Pantaleymon'un korkusundan baskı altında yaşar. Kazak toplumunda kadının zor yaşam şartlarının göstergesidir. Eserin başlarında kısa kısa Melekof ailesi tanıtılır. Pantaleymon'un büyük oğlu Piyotra evlidir, annesi gibi bodurdur. Küçük oğlu Gregor, babasının kopyasıdır. Dünya, Pantaleymon'un en küçük çocuğu ve nazlı kızıdır. Evde bir de Piyotra'nın eşi Darya vardır. Eserde genel olarak 20. yüzyıl başlarının toplumsal yaşam anlatılır. Kadınlar fazla ön plâna çıkmaz. Ancak, Gregor ve baba Pantaleymon baskın tipler olarak karşımıza çıkar. Bazen yaşlılar ve gençler arasında çağ değişiklikleri görülür. Yaşlılar her pazar kiliseye giderken, aylaklık eden gençlere küfürler savurur. Bu şekilde dönem farklılıklarını açıkça görmekteyiz. Yazar, figürlerin iç dünyasını dış görünüşü ile ilişkilendirir. Örneğin; Gregor'un arkadaşı Mitka, kedigözlü olarak nitelendirilirken, bize yüz­süz ve müstehcen bir anlam verir. Melekoflar ve Astakoflar yakın komşulardır. Stepan Astakof'un siyah gözlü güzel karısı Aksinya ile Gregor yasak bir ilişki içindedir. Başlarda geleneklerine bağlı kalıp kocasına ihanet etmek istemeyen Aksinya, tipik Rus kadınının örneğidir. Ayrıca, o dönemde kadına bakış açısından bir örnektir. Aksinya, on beş yaşında elli yaşındaki babasının tecavüzüne uğramış, başlarda korkudan kimseye söyleyememiş, daha sonra olay öğrenilince aile bireyleri babasını öldürmüştür. Bu şekilde Şolohov, namus konusuna da değinmiştir. Aksinya, anne ve ağabeylerinin dayacağından kaçıp Stepan Astakof'a sığınmış, ancak bu sefer kocasından dayak yemeye başlayan bir kadındır. Kadının toplumdaki yeri, savunmasız kadının çaresizliği ve sevgiye açlığı eserde yine Aksinya tipi ile yer edinir. Kocasının türlü türlü zamparalıklarına göz yumar, evde yemeğini pişirir, tarlada çalışır, hamile iken bile kocasının şiddetine maruz kalır. Yağız bir delikanlı olan komşu Melekoflar'ın küçük oğlu Gregor ile ilişkilerini kadınca bir kaçış olarak görür. *“Gök mavisini, gelincik kırmızısını değil, bir kadının geciken sevgisini. Yol kenarında biten banotu gibidir, öylesine azgın.”*⁷

⁷ Mihail Şolohov; *Ve Durgun Akardı Don*, I.Cilt çev. Tektaş Ağaoğlu, 2. Basım, Evrensel Basım ve Yayın, Ocak/2009 s.55.

Aksinya'nın kara gözlerindeki kıvılcım, Aksinya'nın tipini açıklamada Şolohov'un ihtirası anlatmak için seçtiği ipucudur. Zengin bir ailenin oğlu Listnitski, gözlüklü hâliyle aristokrasinin bir portresi olarak karşımıza çıkar. Zengin bir subay olan Listnitski'ye Kazak çiftçileri büyük bir kıskançlıkla bakar. Tatarsk köyünde yaşam, bozkırdaki tarım ve Don Irmağı'nda yapılan balıkçılık ile geçer. Zaman zaman durgunluğu, zaman zaman hırçınlığı ile Don Irmağı, Kazakların yaşam aynasında bir yansımadır. Durgun akan Don sularına savaşın ilk kanı sıçrar, Piyotra ve Stepan askere çağrılır. Sevgiye aç kalan Aksinya'nın yağız delikanlı Gregor ile ilişkisi fısıltı hâlini alır. Stepan, kampta iken karısının ihanetini öğrenir. Köyde herkes Stepan'ın gelip karısını cezalandıracağı günü bekler. Aşırı gelenekçi

Pantaleymon da bu haberle çılgına döner. Bu yönüyle çevrenin tutucu görüşüne tanıklık etmekteyiz. Aksinya dedikodulardan kurtulmak ve gerçek sevgiyi tatmak için Gregor'a kaçma teklif ettiğinde, yağız delikanlı Gregor'un verdiği tepki okuru sarsar. Toprağı yaşamının kaynağı gibi gören Don Kazaklarının bir örneğidir. Kuşak çatışması da aşırı gelenekçi ve dinci bölgede durgun akan Don Irmağı'nı bulandırmaya başlar. Hristonya'nın yaşlı bir kadınla olan sohbeti kuşak çatışmasının önsözü gibidir. “*Ah ninecim, bu ne kambur böyle? Kilisede diz çökmek hiç de zor gelmiyordur sana, ha?*”⁸ Artık gelenek ve görenekler kadar din olgusunun da kapanmak üzere olduğunun bir göstergesidir. Romanda her şeyin şahidi olarak görülen sabırlı Don Irmağı, yine bir olayda yer alır. Baba Melekof, Gregor'u evlendirmeye karar verince, Aksinya yaşlı bir kadın olan Droznika'dan özlemini gidermesi ve içinde yanan ateşi söndürmesi için medet umar. Yaşlı kadın çareyi kutsal saydıkları Don sularında deva vermeye çalışır. Dualarla bu işin gerçekleştirilmesi de bize halkın din yapısını gösterir. Devayı dine sarılarak ararlar. İnatçı Pantaleymon, oğlunu zengin bir aile olan Korşunoflar'ın güzel ve ahlâklı kızı Natalya ile evlendirmek ister. Ahlâk teması yine burada karşımıza çıkar. Evli bir kadından uzak tutmak için, oğlunu başka biriyle evlendirmek isteyen Pantaleymon, tutucu toplum yapısına örnek teşkil eder. Şolohov, eserde ihanet temasını Gregor ve Aksinya tiplerinde uygulamıştır. Stepan, ihanetin acısını Aksinya'dan çıkarırken, Gregor da Natalya ile evlilik hazırlığına koyulur. Kadın ihanetin verdiği günahı yine dayakla öderken, erkek başka bir şekilde ödüllendirilir. Natalya, dedesi

⁸ A.g.e. s.67.

Grişaka'nın gözbebeğidir. Yaşlı adam madalyaları ve inancıyla ölümü bekler durur. Bu şekilde ihtiyar Grişaka, sallanmakta olan rejimin son savunucularına örnektir. Zaman zaman okuru askerlik anılarıyla Asya'da Rus sömurgeliğinin geliştiği dönemlere götürür. Aksinya son bir şans, sevdiği adamı Natalya'dan uzak tutmak için gözyaşını kullanır, Gregor'un aklını karıştırmaya çalışır. Yaşama tutunduğu son dalı da bırakmak istemez. Şolohov, eserde yer yer tarihi irdeler. Mokof ailesini tanıtırken okuru I. Petro'⁹nun dönemine götürür. Mokof ailesi, I. Petro zamanında Kazakların arasına gönderilen bir casus ailesidir. Sonradan Kazakların arasına girip, kimliklerini gizlemiş, Tatarsk'¹⁰a yerleşmiş, gelişip Tatarsk ve çevre köylerini de kapsayan bir alanda kök salmış zengin bir ailedir. Anne Melekof, süslü gelini Darya ile arası pek de iyi değildir. Ancak Natalya'yı çok sever ve bağrına basar. Gözü dışarıda Darya ve Natalya onun gözünde çok farklı yerededir. Darya her bulduğu fırsatta kocasını aldatırken, Natalya'nın kocasından başka bir şey görmemesi sebebiyle sevilmesi ile yine namus kavramına değinilmiştir. Ancak Gregor'un aklı Aksinya'da kalır. Osip Davidoviç Stokman adında gizemli birinin gelmesi ile köyde gizli gizli toplantılar yapılmaya başlar. "Kazaklar, Ruslardan gelmez; Kazaklar, Kazak oğlu Kazaktır" tartışmaları baş gösterir. Aynı fikirde olmayanlar çakışmaya başlar. Köylerine yerleşmiş Ukraynalılar "Hokollar"¹¹ denerek küçümsenir. Şolohov, toplumda oluşan bu düşmanca tavırların sebebini şu sözlerle açıklar. "Yüzyıllar önce işini bilen bir el Kazak topraklarına ayrılık tohumlarını saçmış, zamanla bereketini almıştı. İvan Alekseyeviç Kotliyarof, Mişa Koşevoy ve Stokman üçlüsü kitabın sonlarına kadar aynı yolda yürür. Bu üçlünün dostluğunun temelleri, Stokman'ın gizli toplantılarıyla atılır. Bu toplantılarda Nekrasof¹² gibi yazarların Rusya'nın çöküşünü anlatan kitapları okunur.

⁹ I. Petro (1672-1725). Hükümdarlık 1682-1725. Rusya'yı 7 Mayıs 1682'den ölümüne kadar yöneten Rus Çarı. Rusya'yı Avrupa'nın ve dünyanın kaderinde söz sahibi devletleri arasına sokmayı başarmış, bu nedenle tarihte 'Büyük' sıfatıyla anılan ender hükümdarlardan biri. [http://tr.wikipedia.org/wiki/I._Petro_\(Rusya\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/I._Petro_(Rusya)), (E.T. Şubat 2010).

¹⁰ Rusya'nı Novosibirsk oblastında bir şehir. Novosibirsk'e 457 km uzaklıkta. [http://tr.wikipedia.org/wiki/I._Petro_\(Rusya\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/I._Petro_(Rusya)), (E.T. Şubat 2010).

¹¹ Hokol-Ukraynalılar için küçümseyici bir terimdir

¹² Nikolay Alexeyevich Nekrasov (1821- 1878) Eserlerinde çağdaşlarından önce Rus İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu çöküşü dile getirmiştir. I. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında gelişen olayları birebir önceden görmüş ve Ekim Devrimi'ni tahmin etmiştir. Eserlerinde kuru bir yalnlık ve gösterişten ziyade duygulara rastlanabilir. Etkileyici bir tarzı

Stokman, Don Kazakları'nın geçmişteki serbest yaşamını anlatırken Yemelyan Pugaçev, Stenka Razin ve Kondrat Bulavin gibi çar yönetimine karşı gelip Kazak özgürlüğünü savunan kişileri anlatır. Kazakların yaşadığı yaşamı sefillik olarak anlatıp, halkı Çar yönetimine karşı ayaklandırmaya başlar. Asker kamplarında da komünizmin öncüsü olan Karl Marx'ın¹³ (1818-1883) resimleri dolanmaya başlamıştır. İsmi bile bilmediği Karl Marx'ın resmini taşıdığı için dayak yemiş olan Hristonya, hangi yola neden gideceğini bilmeyen halkın bir örneğidir. Almanya ve Fransa arasında savaş çıkacağına dair dedikodular başlamıştır. Kazaklar hangi tarafı tutacaklarını bilemez. Gregor da askere çağrılır. Hamile kalan Aksinya çocuğunun babasının Gregor'dan olduğunu düşünür. Gregor ve Aksinya her şeyi arkalarında bırakıp kaçarlar ve Listnitski ailesine sığınır. Bu ayrılığı ve acıya dayanamayan Natalya, intihara kalkışır. Ömür boyu taşımak zorunda kalacağı boynundaki iz bile onun saf güzelliğine engel olamaz. Aşk temasının güçlüğü, ihanetin acısı Natalya tipine etiketlenmiştir. Şolohov, eserinde “vicdan” temasına önemli bir yer ayırmıştır. Vicdani değerler ve acıma duygusu, baş figür Gregor ne zaman iç dünyasına yönelse karşısına çıkar. Gregor ne zaman Stepan ile karşılaşsa bir acıma duygusu ve vicdan sızlaması hisseder. Gregor, ayrı kaldığı süre zarfında köyünü özler. Her şeyden çok Don Irmağı'nın sakinliğini, huzur dolu manzarasını özler. Bu özlem ancak Aksinya ile bir çocukları dünyaya geldiğinde yerini başka bir duyguya teslim eder. Babalık duygusunun güzel anlarının tadı çıkarırken, savaşa çağrılır. 1914 yılında Gregor, dört yıl sürecek bir savaş yüzünden elinde kızları ile Aksinya'yı Listnitskilere emanet edip cepheye gider. Osip Stokman, 1917 yılından itibaren Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi¹⁴ üyesidir. Kazaklar basit yaşamları boyunca ilk kez Çar'a karşı gelmeye cüret eden bir insan görür. Yüz yıllarca Çar boyunduruğu altında yaşamaya alışkın olan halk, bu asi düşünceye

vardır. “Bayıska Bayu...” (Uyu bebek uyu...) adlı şiiri Rus İmparatorluğu'nun çöküşünün ipuçlarını verir.

¹³ Karl Heinrich Marx (1818-1883). 19. yüzyılda yaşamış filozof, politik ekonomist ve devrimci. Komünizmin kuramsal kurucusudur. Birçok politik ve sosyal konuda fikri olmakla beraber, en çok Komünist Manifesto'nun (1848) giriş cümlesinde özetlediği tarih analiziyle tanınır: “Şimdiye kadarki bütün toplumların tarihi, sınıf savaşmaları tarihidir. http://tr.wikipedia.org/wiki/Karl_Marx, (E.T. Kasım 2009).

¹⁴ Rossiskaya Sotsial Demokratıçeskaya Raboçaya Partiya (PCDPIT), 1898'de kurulan, Rusya'nın ilk Marksist partisidir. Daha sonra Bolşevik ve Menşevik olmak üzere ikiye bölünmüştür. http://tr.wikipedia.org/wiki/Rusya_Sosyal_Demokrat_%C4%B0%C5%9F%C3%A7i_Partisi, (E.T. Mayıs 2010).

oldukça uzaktır. Gregor, ailesine gönderdiği bir mektupta Avusturya Çarı'nın Moskova ve Petersburg'a savaş açtığını yazmasına rağmen köyün yaşlılar bunu komik bir şekilde hasada bağlamıştır. “ *Savaş çıkmayacak, baksana hasada.*”¹⁵ Köylü tek bildiği şey olan hasat üzerinden yorumlar yapar. Cahillik ve saf köylü tipi de bu şekilde gösterilmiştir. Korkulan başa gelir. Savaş Vagonlarda, Kazak türküleriyle huzurlu günlerin geride kaldığını anlatırlar. Savaşın yaklaşan ölüm nefesini enselerinde hisseden Kazaklar korkmaya başlar. Cephede iki seçenek vardır. Ya ölecekler, ya öldürecekler. Kan kokusu, toprağına özlemle yaşayan Kazak erlerinin psikolojisini bozar. İlk ateş etmelerini, ilk adam öldürmelerini önce kendilerine anlatmaya çalışırlar. Gregor da ilk kez birini öldürdüğü zaman ruh hâli karmakarışıktır. Öldürdüğü Avustralyalı askerin başına geçer. Gregor bu manzarayı uzun zaman unutamaz. Bir insan öldürmek yüreğine bir taş oturtmuştur. Bu anlatımla, Şolohov'un hümanist yanını rahatlıkla görürüz. Kazaklar, üzerlerinde duaları ve küçük ikonlarla cephede savaşırlar. Roman cepheyi ve askeri derinlemesine anlattığından bazen zafere bazen hüsrana şahitlik eden manzaralar ortaya koyar. Ağustos başında Nazi Almanyası'nın savaş açtığı kesinleşir. Albaylar, Kazakların milli duygularını uyandırmaya çalışırken, Kazaklar ne savaşı ne sancağı düşünürler. Karılarını, çocuklarını, sevgililerini, toplanmamış ekinleri düşünürler. Savaş artık uzaktaki bir tehlike olmaktan çıkar ve karşı karşıya kaldıkları bir gerçeğe dönüşür. Tolstoy'un ölümsüz eseri “Savaş ve Barış” ta iki düşman arasında kalan ölümler ve canlılar arasındaki bilinmezlik çizgisi, Şolohov'un eserinde de güçlü bir anlatımla yerini alır. Topların havayı dövdüğü silah sesleri, arada bir kafalarındaki sesler, havada uçan deri parçaları, bir kenarda birinin acı içinde son kez başlarda Gregor'un yenik düştüğü vicdan duygusu, çok geçmeden yerini haz duygusuna bırakır. Bir çayırdaki ot biçerken tırpanın çıkardığı sesi anımsar ve palasını erlerin başından tırpan savurur gibi savurur. Artık vicdan duygusunun köreldiğini gösterir. Savaşın insani duyguları yok edişi gösterilmiştir. Don ülkesi nahiye ve köylerinde nice kadın kocasının, nice ana evladının ardından ağıt yaktıya başlar. 1914'ün eylülünde Gregor'un vurulduğunu yazan mektubu alan İlyinişna'nın yüzü ancak on iki gün sonra oğlunun iyi olduğunu öğrenince güler. Ne var ki cephedeki kocasının yerini başkasıyla doldurmak isteyen kadınlar da vardır. Şolohov, böyle kadınları eserlerinde toplum ahlâkı açısından mutluluktan

¹⁵ A.g.e., s.236.

mahrum kılar. Önceden çocuğu ölmüş olan Darya, kocası cephede iken başka erkeklerle kadınlık duygularını bastırır. Oysa Natalya, evine bağlı dürüst bir kadındır, hatta Aksinya ve Gregor’un kızını gördüğünde küçük kıza karşı konulmaz bir acı hisseder. Eserde Darya bu ahlâk dışı hareketi yüzünden hor görülürken, Natalya yüceltilir.

Birinci ciltte; Don Kazaklarının Çar dönemindeki yaşam koşulları, gelenekleri, görenekleriyle dile getirilir. Bu cilt, nehir romanının figürlerini ve ruh durumlarını da tanıtır. İkinci ciltte; Birinci Dünya Savaşı, 1917 Kerenski¹⁶ Hükümeti¹⁷ dönemi, General Kornilov Olayı¹⁸ ve 1917 Ekim Devrimi¹⁹ içinde figürlerin olaylardaki durumuna yer verilmiştir. Üçüncü ve dördüncü ciltlerde, Don Kazakları’nın ayaklanmaları, Don bölgesinde kurulan bağımsız cumhuriyetler, İç Savaş ve Avrupa’nın İç Savaş’taki rolü irdelenir. Şolohov, bu kargaşada savrulan figürlerle canlı bir belgesel ve çağdaş bir destan sergiler. İkinci ciltte, 1916 yılının Ekim ayı ile başlayan olaylar zinciri yer alır. Cephede askerlerin uzun zaman sonra yıkanıp, temiz olmanın keyfi içindeki manzarası, bir an olsun cephedeki askerlerle bize de bir arınma duygusu hissettirir. Aşk, sevgi gibi duygular ne olursa olsun hep derinlerde bir yerde yatan duygulardır. İnsan yalnız kaldığından bu duygulara sarılır. Gregor ne zaman yalnız kalsa Aksinya’yı düşünür. Hayallerine set vuran başka bir duygu daha vardır. Ezilmekte olan Kazaklar, savaşın yükünü taşımaya dayanamaz, bir kurtarıcı

¹⁶ Aleksandr Fedoroviç Kerenskiy (1881-1970) Şubat Devriminin önderlerinden, geçici hükümetinin başbakanı ve Sosyalist Devrimci Parti (SR) üyesidir. http://tr.wikipedia.org/wiki/Aleksandr_Kerenski, (E.T. Eylül 2009).

¹⁷ Rusya’da Şubat Devriminin ardından Çar II. Nikolay’ın tahttan feragat etmesi üzerine kurulan ve ülkeyi yönetmeye çalışan geçici hükümet, öne çıkan lideri ve başbakan Aleksandr Kerenski’den dolayı

Kerenski Hükümeti olarak da bilinir.

[http://tr.wikipedia.org/wiki/Ge%C3%A7ici_H%C3%BCK%3BBmet_\(Rusya\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Ge%C3%A7ici_H%C3%BCK%3BBmet_(Rusya)), (E.T. Mayıs 2010).

¹⁸ Çar’a karşı eleştirileri olsa da General Kornilov, Lenin ve onun “Alman ajanları” asılmalı, Sovyet oluşumları kapatılmalı, askeri disiplin tesis edilmeli ve geçici hükümet yeniden yapılandırılmalı der. Kornilov’u yardıma çağıran Kerenski, komutanının kendisini alaşağı etme ihtimalini ve Bolşeviklerden yana dönen askerleri görünce 9 Eylül 1917’de komutanı görevden aldı. Askeri diktatörlük kurma suçuyla suçlanan Kornilov, Kerenski’yi aşarak Geçici Hükümete karşı ayaklanma çağrısı yaptı. http://tr.wikipedia.org/wiki/Lavr_Kornilov#Kornilov_Olay.C4.B1, (E.T. Ekim 2009).

¹⁹ Oktyabrskaya revolyutsiya-Petrograd’daki Kışlık Saray’ın Lenin önderliğindeki Bolşeviklerin eline geçmesiyle başlayan ve Sovyetler Birliği’nin kurulmasına yol açan olaylar dizisidir. http://tr.wikipedia.org/wiki/Ekim_Devrimi, (E.T. Mayıs 2009).

bekler gibi türkülerinde Pugaçof'u anarlar. Geçici Hükümet'in başına Kerenski atanır. Ordu içinde barış sözcüğüne erişilmesi güç diye bakılır. Hükümet kanadı Kerenski taraftarları ve Kornilov taraftarları diye ikiye ayrılmıştır. İhtilal, Kazakları da ikiye ayırır. Ya Bolşevik saflarında, ya da Beyaz Hükümetin yanında olmaları gerekmektedir. Onlara başka bir seçenek sunulmaz. Subaylar Kornilov taraftarıdır. Geçici Hükümete karşı ayaklanırlar. Ancak doğru yolun neresi olduğunu irdeler, peşlerinden sürükledikleri erleri düşünürler. Sorumluluklarının ağırlığı sırtlarına biner. Siperlerde dertlerini heybelerinde taşıyan askerler endişe içindedir. General Kornilov: "*Rus milletinin öz evladı görevinin başında ölür... Uyan, ey Rus halkı, uyan da yurdun içinde yuvarlandığı dipsi kuyuya bir bak.*"²⁰ Diye seslenir. Geçici hükümete de teslim olun talimatı gönderir. Kerenski, Kornilov'u "vatan haini ve karşı-ihtilalci" diye kötüler. Kardeş kardeşe ters düşünür hale gelir. Savunulması gereken bir vatan ve iki zıt görüş arasında parçalanmalar başlar. Kış çıkmadan iç savaş patlak verir. İçte ve dışta savaş devam ederken başka bir konu daha gündeme gelir. Başarılar üstüne başarı katan Gregor, Kazak özerklik taraftarı olan İzvarin'in etkisinde kalır. Gregor'un Kızıllar safına geçmesi ile birlikte babası ile arasında garip bir uzaklık oluşur. Gregor, hangi tarafa geçeceğini tam kestiremeye bile Bolşeviklere karşı sempati duyar. Pantaleymon, Gregor'a : "*Kazak doğdun, Kazak öleceksin.*"²¹ Der ve sert olarak uyarır. Ancak kendisi de Kaledin'in ölümünün ardından endişeye kapılır. Kaledin'den sonra yerine geçen General Nazarof da çok geçmeden tutuklanır. Cephede yağma, cinayet, kanunsuzluklar, tecavüz, disiplinsizlik, vb... boy gösterir. Gregor da bu sebeplerle Kızıllara karşı tiksinti duymaya başlar. 1920'li yılların şartlarına bağlı olarak, edebiyatta kadını savaş sahnesine koyma çabaları gelişir. Şolohov'un eserlerinde de bu rolü en iyi üstlenen Anna'dır. Üçüncü cilt 1918 yılının nisan ayındaki yarılmalarla başlar. Ancak bu parçalanmanın Stenka Razin (1630-1671 ve 1667-1670 köylü isyanının Kazak kahramanı) zamanından beri olduğu anlatılır. Kızılların Don bölgesindeki üstünlüğü azalır. Ancak yerini bölgedeki anti-Bolşevik Almanlar boy gösterir. Bir zamanlar Don kıyılarında temiz ve huzur verici hava yerini kan kokusuna bırakır. Kardeş kardeşi öldürür, inançları, gelenekleri zarar görür. Tatarsk köyüne ataman olarak seçilen Krasnov bağlılık

²⁰ A.g.e., s.129.

²¹ A.g.e., s.256.

yeminini tam bir Bolşevik karşıtlığı ile dile getirir. Gönüllü Ordu ve Don Hükümeti arasındaki ilişkiler bozulur. Gönüllü Ordu ve Don Hükümeti, birbirlerini Almanların yardımı ile geçinmekle suçlar. Halk Bolşeviklerden kaçarken Beyazlardan da değildir. Bütün Rusya acı ile kıvrılırken başta kimin olduğu önemli değildir. Tek istekleri savaşın bitmesidir. Bolşevik saflarında bulunan Mişa Koşevoy, Stokman ve İvan Alekseyeviç gibi eski dostlar, Beyazlar safında bulunan ve Kazakları kıskırttıklarını düşündükleri Gregor’a, Miron Korşunof gibilerine öfke besler. Bölgede huzursuzluk çıkaranları bir pislik gibi ortadan kaldırmaya karar verirler. İlk olarak Natalya’nın babası Miron Korşunof’u öldürürler. Miron’un eşi Lukiçina, Piyotra’nın eline yapışıp kocasının ölüsünün getirilmesi için yalvarıp, gözyaşı dökerken sanki o bunalım ortamına biz de dâhil oluyoruz. Piyotra ve arkadaşlarının cesedi gizlice getirme macerası da oldukça etkileyicidir. Ölüler arasından gizlice kendi tanıdığına ölüsünü alıp dönmesi son derece dokunaklıdır. İsyancı Kazaklar, kısa bir zaman sonra askeri malzeme sıkıntı çekmeye başlar. Tabiri caizse, Kurtuluş Savaşı’nda anaların ve çocukların cepheye erzak taşınması gibi bir yardımlaşma, cephe gerisi desteği başlar. Ellerinde silah yapılabilir ne varsa cepheye taşırlar. Kadınlar evde kalan cılız hayvanlar ile yiyecek giyecek taşır. Şolohov’un eserlerinde hem alışkanlıkları hem de zor şartlarda kendilerini uyuşturmak için tipler içkiye sigaraya sarılır. Bu olayı “Don Kıyısında Hasat” ve “Uyandırılmış Toprak” eserlerinde de görmekteyiz. Daha önceden eşitlik, kardeşlik mesajları veren Kızılların soygun, taciz ve tecavüz olaylarına karşı gizli örgütler kurulmaya başlar. Tutsak ettikleri Kızıllara hayvan muamelesi yaparlar. Sularını yalaklara boşaltılır, hacetlerini dışarı çıkmadan hallederler, bazen günlerce ölenler aralarından alınmaz. Salgın hastalıklar baş gösterir, kaçmak isteyen tutsaklar toplu hâlde kılıçtan geçirilir. Darya da tutsak olan İvan’dan kocasının intikamını alır. Gregor, eski arkadaşı İvan’ın ıstıraplı ve sürünceli ölümünden keder duyar. Gregor Aksinya’yı düşünürken Natalya tifüse yakalanır. Kazak kadınları, köylerinin yakınlarında savaştan kocalarını akşamları ziyaret etmeye başlar. Yemekleri pişen, elbiseleri yıkanan, gecelerini karlılarıyla geçiren Kazak askerleri askerlikten uzak bir tavır takınırlar. Bu arada Mişa Koşevoy, arkadaşları İvan ve Stokman’ın intikamlarını almaya, yakıp kül etmeye yemin eder. Papaz ve tüccar evleri, varlıklı Kazakların ve isyancıları destekleyenlerin malikânelerini ateşe verir. Natalya’nın dedesi ihtiyar Grişaka da oğlu gibi Mişa Koşevoy tarafından öldürülür. Yaşlı adam öldüğünde Natalya da yakalandığı tifüsten baygın yattığından ihtiyar bir süre öldüğü yerde kalır. Çok sonra tifüsten

kurtulan Natalya, dedesinin mezarının üstünde toprak ve ölümün birleşen kokusunu alıştı ile yaşam ve ölüm arasındaki ince çizgi gözlerimizin önüne gelir. Ancak, Mişa'nın kalbinde Darya Melekof'a duyduğu aşka ayrılan bölüm olduğunca saf bir şekilde diğer duygulardan uzak kalır. Sevdiğini görmeye giderken hediye alması ve en yeni kıyafetlerini giyip gitmesi eski Kazak geleneklerinden tam olarak kopmadığının bir göstergesidir. Yine de Darya'yı görüp onu annesinden istemeye gittiğinde Gregor'a karşı ettiği intikam yeminini unutmamıştır. Stepan Astakof, cephede sürekli düşündüğü karısına yanına gelmesi için haber gönderir. Heyecanla Aksinya'nın gelişini bekler. Ancak Aksinya'nın aklında da sadece Gregor ve ona kavuşacağı günlerin hayali vardır. Ancak gözünün önüne eski Gregor değil, savaşın acı ilerinin yüzüne, saçına ve ruhuna derin yaralar açtığı Gregor gelir. Stepan'ın yanından ayrılırken top sesleri doğanın saf kucağında kaybolduğu alanlarda derin hayallere dalar. Ormanın, toprağın, çiçeklerin kokuları arasında inci çiçeklerine bakarken kendi yaşamını göz önüne getirir. Yeşilini yitirmiş ancak yaşama tutunmaya çalışan çiçekle yaşamını benzetir. Muhteşem doğa tahlilleri ile ve muhteşem benzetmeleriyle Şolohov, önümüze engin bir hayal dünyası sunar. Gecelerini içki, sarhoşluk ve eğlence ile geçiren Kazaklar Kızıl Ordu'nun saldırısına uğrar ve kaçmaya başlarlar. Gregor, cepheden kaçan birçok köylüsünü engeller. Arkadaşı Hristonya kırbaç darbesinden nasibini alır. Evde reislik taslayan ve yiğitlik adına nameler döken toprak babasının bu sefer aksamadan kaçışını görür. Babası, kumandan oğlunun emri ile cepheye geri döner. Bir yandan oğlunun kendine emir vermesini hazmedemeyen Pantaleymon, diğer yandan oğlunun başarılarıyla gurur duyar. Şolohov, Kızıl taraftarlığını eserlerinde açıkça paylaşmasa da satır aralarına serpiştirdiği birkaç sözle tamamen tarafsız olmadığını gösterir. “*Bir avuç kahraman orda Enternasyonal'i söyleyerek karşı saldırıya geçtiler, ölümün üzerine yürüdüler.*”²² Şolohov, Kızıl erleri kahraman diye nitelendirmiştir. Yüz on altı komünistin ölümü karşısındaki üzüntüsünü dile getirir. Savaş, her ailede olduğu gibi Melekof ailesini de birbirinden uzaklaştırır. Her şeyin düzğüne döneciğini düşünen Pantaleymon, hayal kırıklığına uğrar. Darya, frengi hastalığına yakalanır. Ölmeden önce, çocukları ve kocası olduğu için mutlu olduğunu düşündüğü Natalya'nın huzurunu kaçırmak ister. Aksinya ve Gregor'un birlikteliğini anlatır. Bu sırada üçüncü

²² A.g.e., s.28.

çocuğuna hamile olan Natalya, Gregor’a artık güvenmediğinden ve ondan ümidini kestiğinden çocuğunu gizlice aldırır. Kanamanın durmaması üzerine, son nefesini vermede önce oğluna son arzusunu söyler. Oğlundan, babasını bir kez, kendi adına öpmesini ister. Natalya’nın ölüm haberi cepheye geçen Gregor, kendinden ve Aksinya’dan yaptığı haksızlıklar yüzünden nefret eder. Altı yıldır kendine hiç ihanet etmeyen, onu gerçek aşkla sevmiş ve iki çocuk veren karısının ölümünden kendini sorumlu tutar. Daha önce babalık duygusu nedir bilmeyen Gregor, ara ara çocuklarını görmeye gelir. Piyotra’nın ölümünün ardından önce Natalya’nın ölümü ve Darya’nın intiharı ile Melekof ailesinin sayısı yarıya iner. İntiharın büyük bir günah olarak görülmesi sebebiyle, papaz Darya’nın duasını yapmak istemez ve mezarlığa da gömülemeyeceğini söyler. Ancak, ihtiyar Pantaleymon gelini ile pek anlaşmasa da papazı ikna eder ve gelini Piyotra’nın hemen yanına gömdürür. Kazaklar kendilerini içkiye, eğlenceye verip savaşmak istemezken, Kızıl erleri inatla direnir. 1920 yılında savaş tekrar tüm şiddetiyle başlar. Pantaleymon, seferberlikle tekrar askere alınır. Askerden eve kaçtığı bir gün yakalanıp tutuklanan Pantaleymon, her firarının başına gelen ölüm cezasından, oğlunun rütbesine duyulan saygı sebebiyle kurtulur. Pantaleymon, köyden kaçmaya karar verir. Son kez evine baktığında ıslanan gözleri bir daha bu manzarayı göremez. Gregor’un tifüse yakalandığı haberi aileyi çok üzer. Evine gelip iyileşen Gregor, Aksinya’yı da yanına alır. Yolda Aksinya da savaş hastalığı olan tifüse yenik düşer ve onu bir iyileşinceye kadar bakması için bir aileye emanet ederler. Aksinya, hem toprağından hem Gregor’dan uzak kaldığı günlerde büyük hasretlik çeker. Gregor, babasının ölüm haberini alır ve gömülmeden babasının da cansız yüzüne son kez bakar. Pantaleymon, kendi evinden uzak bir yerde gömülür. Çok geçmeden savaşın zor yüküne dayanamayan Gregor, tifüse yakalanır. Arkadaşı Prokor tarafından eve götürülür. Köşeye sıkışan para babaları, ağalar ve siyasiler gemilerle ülkeden uzaklaşırlar. Türkiye’ye, Gürcistan’, Kırım’a ve yakınlarına kaçarlar. Geride kalanlar çaresiz son kadehlerini belirsiz geleceklere kaldırır. Savaş, son kozunu oynamaya devam etmektedir. Kızı da kuşpalazından öldükten sonra elinde bir tek oğlu ve kocasını askere gönderen kız kardeşi kalmıştır. Şolohov, romanın sonunda figürün ancak kısa bir süre daha hayata tutunabileceğinin ipuçlarını vermiştir. Bolşevik saflarına ihanet eden figürü çok acı bir şekilde cezalandırmıştır. Pek çok kez ölümün kenarından dönen Gregor, daha acısını, sevdiklerini kaybetmenin derin ama öldürmeyen yarasıyla kıvrır. Mihail Şolohov, eserlerinde kadına katılan güzellikleri derin

bir şekilde vermiştir. Ancak, kadını sadece bir dış güzellik olgusu olarak görmekten çok, erdem ve ahlâki özellikleriyle güzelleştirmiştir. Ahlâki kurallara aykırı davranan kadınlar romanın sonunda cezalandırılmıştır. Şolohov’un kadına bakış açısından bir nokta daha dikkat çekicidir. O dönemlerde, kadın ve din ilerlemeyi önleyici, vicdanı yumuşatıcı öğeler olarak görülür. Cephede kararlı yürümek, merkezlerde doğru kararlara varabilmek için kadından uzak durulması söylenmiştir. Bu sebeple de, kadın Şolohov’un eserlerinde ahlâkın temsili ise iyidir. “Ve Durgun Akardı Don” eserinde dört ciltte de kadın arka plânda kalmıştır. Şolohov, eserine Pantaleymon tipinin babasının ve annesinin maruz kaldığı ilginç olaylarıyla başlar. Pantaleymon’un babası Prokoffey Meleko’f’un Türk Savaşı’ndan yanında getirdiği Türk kızı Mavra köyde kabul görmez. Kadın güzelliği sebebiyle ‘cadı’ olarak adlandırılmış ve dedikodusu yapılır. Doğuma yakın bir zamanda köy halkı kadını taşlar ve ölmeden önce Türk kanından olan Pantaleymon’u dünyaya getirir. Bu olaylarla kadın bakış aşamasında, toplumun kadına bakışını görebilmekteyiz. İlk olarak Mavra ile esmer kadının güzelliğinden bahsetmeye başlayan Şolohov, “siyah” rengini dişiliğin ve güzelliğin simgesi olarak kullanmıştır. Anne İlyinişna, genç, saf güzelliğiyle Dünya, kocasına sadık kalmayan büyük gelin Darya, saf aşkın simgesi olan Natalya ve Gregor’un yasak aşkı Aksinya, bu eserde öne çıkan kadın tipleridir. Şolohov’un eserinde en iyi kadın tip, Gregor’un annesi İlyinişna’dır. İlyinişna, çocuklarını çok seven, evi için sürekli olarak çalışan, aksi kocasının bin bir türlü eziyetlerine karşı ailesini ayakta tutmak için çabalamaktadır. Hem evde hem de verimli topraklar üzerinde yapılan ekin işlerinde evi için sürekli çalışır. Eserde en saf aşk Natalya’nın aşkıdır. Genç ve çapkın olan Gregor, masum Natalya’nın aşkına cevap vermemesine rağmen, onun ahlâklılığundan dolayı farklı bir sevgi duyar. Aşk ve şehvetin bir simgesi olarak karşımıza çıkan Aksinya, evli olmasına rağmen sevgi arayışı içinde Gregor’a yaklaşmıştır. Sarhoş kocası tarafından sürekli ezilen kadın olmaksızın aldatmayı seçmiştir. Gregor ile kaçtıktan ise, Gregor askerde iken Litnitski ile beraber olur. Bir başka kadınla birlikte olduğunu bilmesine rağmen, kocasına tek kötü laf etmez. Onu üzmeğe kendi canını yakar. Bir kez intihara kalkışı ancak beceremez. Kocasını, Aksinya ile beraberken yine evini terk etmez. Bu sayede yasak aşkıdan ihanet gören Gregor, teselliye Natalya’da bulur.

Sonuç

Şolohov Sovyet döneminin çalkantılı ortamında yaşama bakışı itibariyle, toplumun farklı kademelerinden insanlara geniş yer veren usta bir yazardır. Küçük yaşında tanıklık ettiği devrimler, İç Savaş, Dünya Savaşları, açlık, kıtlık ve zulüm dönemleri yazarın bakış açısını şekillendiren önemli olgulardır. Verdiği eserler sadece edebiyat ve siyaset alanında değil, aynı zamanda tarih alanında da başyapıt olarak görülür. Şolohov, yeni yeni oturtulmaya çalışılan sistemin doğruları ve yanlışları arasında gelgitler yaşayan halkı, özellikle mensubu olduğu Don Kazakları'nı geniş bir gözlemci ve araştırmacı kimliğiyle belgelere dayandırarak okurlarına sunar. Şolohov'un eserleri yazıldığı dönemden itibaren sadece Sovyet topraklarında değil, aynı zamanda Avrupa basınında da yerini almıştır. Özgür tarzda yazdığı eserler, dönemin eser sansürlerinin sert tepkisiyle karşılaşır. Ancak, eserlerinde kendi emelleri doğrultusunda, hümanist bir açıyla hareket eden figürler verir. Yazar temeli insan olan sosyalizmi benimsemiştir. Stalin dönemi sanat ve edebiyatta devrim fikrinin halka benimsetilmesi açısından önemli görülmüştür.

KAYNAKÇA

Acar, Kezban; *Başlangıçtan 1917 Bolşevik Devrimi'ne Kadar Rusya Tarihi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, Mayıs 2004.

Arıkan, Metin; "Kazak Destanları II", *Türk Dil Kurumu*, Ankara 2007.

Caute, David; *Politics and the novel during the Cold War*, Library of Congress Catalog Number, United States of America, 2009.

Shalebayeva, G.P.; *Entslopediya znamenitostey, Kto yest' kto v mire: 1500 imen, Filologicheskoye obshchestvo "Slovo"*, Olma Press, 2003.

Litus, Ludmilla L.; *Mikhail Aleksandrovich Sholokov*, In Dictionary of Literary Biography, Volume 272., Gale, 2003.

Maksimov, A.A.; *Sovetskaya Zhurnalistika 20.kh godov*, R.A.M.1964.

Meterova, E.; Kararusinova, L.; *Russkaya Literatura dlya 10 i 11 Klassov Sredney Shkoly*, Narodnaya Prosveta Sofiya, 1970.

Frenz, Horst; edi. *Nobel Lectures, Literature 1901-1967*, Elsevier Publishing Company, Am Oktay, Ahmet; *Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları/Sosyalist Realizm Üstüne Eleştirel Bir Açıklaması*, İthaki Yayınlar, İstanbul 2008.

Sholohov, Mikhail; Soch.: *Sobr. Soç. T. 11-8, 1965—69; Oni srajalis' za Rodinu, 1971*, Po veleniyu dushi, Stat'i, oçerki, vistupleniya, dokumentı, 1970.

Shul'gin, V.V.; *Dni*, Belgrade:NovoeVremya,1925, 161-63, Rojyanko, "Gosudarstven-naya Duma i Fevral'skaya 1917 g.revolitsiya, Arkhiv russkoi revolitsi,6-59.

Suçkov, Boris; *Gerçekçiliğin Tarihi*, Doruk Kitapçılık Yayıncılık, İstanbul 2009 (çev: Aziz Çalışlar). s. 286, 287.

Volkov, A.A.; *Russkaya Literatura XX veka do Oktyabp'skii Period*, Prosveshenie, Moskva,1966.